

Model of Perception Utility of Parks Sports Space on Tehran City

Mahshid Mohamadi^{1✉} , Mohamad Reza Esmaili² , Ali Zarei³

1. Corresponding Author: Department of Sports Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. E-mail:

fairyhood2001@yahoo.com

2. Department of Sports Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: Dr.m.esmaeili@gmail.com

3. Department of Sports Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: dr_alizarei@yahoo.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Introduction: The purpose of the present study is to design model of perception utility of parks sports space on Tehran city.
Article history: Received: 31 January 2020 Received in revised form: 9 July 2020 Accepted: 24 July 2020 Published online: 16 September 2022	Methods: According to the subject and objectives, the current research method is of the type of contextualization, which was carried out in a descriptive-analytical way and in the field. This research is a type of applied-developmental research.
Keywords: <i>Design,</i> <i>equipment,</i> <i>preference,</i> <i>utility of sports space,</i> <i>welfare amenities</i>	Results: The model fit index of GOF = 0.68 was reported and the research results confirmed the final model in five factors of amenities, preference, access, equipment and design.
	Conclusion: Considering the effect of preference on the desirability of park sports spaces, the development of low-cost park sports space at a reasonable price is suggested. Therefore, if we provide safe and desirable park space sports facilities and healthy activities and entertainment are made possible in an organized way and in accordance with the values of the society, the active presence of the people and consequently the vitality and livability of the people in the society will increase.

Cite this article: Mohammadi, M., Esmaili, M.R., & Zarei, A. (2022). Designing a model for the perception of the desirability of sports space in a park in Tehran. *Journal of sports management*. 14 (2), 25-40.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2020.296955.2407>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran, Faculty of Sport Sciences and Health.

Extended Abstract

Introduction

The purpose of the present research is to design a model for the perception of the desirability of sports space in a park in Tehran.

Methods

This research is one of the types of applied-developmental research, the information needed for which is obtained through library studies (including the study of domestic and foreign books and publications and searching in databases (Internet) in order to obtain the basics theory and using the experiences of other researchers) and a questionnaire were obtained. The statistical population includes two parts. In the qualitative part, the statistical population was made up of academic faculty members of universities and people with management experience in sports organizations (Ministry of Sports, Federation of Public Sports). And in the quantitative part, all people over 18 years of age who use sports facilities at least twice a week in Tehran constituted the statistical population of the research. For sampling in the qualitative section, the purposeful sampling method and the snowball sampling technique were used to conduct in-depth interviews. And in the quantitative part, based on the unlimited table, 384 people are considered for the unlimited population, which was considered as a statistical sample with a 5% chance of dropping 400 people. Therefore, to select the sample, the city of Tehran was divided into 5 parts: north, south, east, west and center, and 80 people (40 women, 40 men) from each part formed the statistical sample by random method. Therefore, 400 people (200 women, 200 men) formed the statistical sample of the research. A researcher-made questionnaire was used to measure the perception of the desirability of the park's sports space. For this purpose, the construction of the questionnaire for the perception of the desirability of the park sports space has been done in two stages. In the first stage, the researcher reviewed the literature and theoretical foundations related to the perception of the desirability of the park sports space. Then, a semi-structured snowball interview was conducted with experts to determine the factors. In this technique, an initial group (in the selection of a statistical sample for in-depth interviews, we tried to select both people with academic education (members of the academic staff) and people with management experience in sports organizations (Ministry of Sports, Federation of Public Sports) for interviews were selected and then the next groups were introduced for interviews by the same group until the research reached theoretical saturation and sufficiency. In this study, 12 interviews were conducted. Data analysis in this method is based on total Information gathering has been done through the selected questions and themes. To confirm the content validity of the questionnaire, 12 sports management professors (interviewees) were given the preliminary version of the questionnaire to be examined. In this research, for content validity according to experts and construct validity (exploratory and confirmatory factor analysis), to determine

the reliability of the model from two composite reliability indices and Cronbach's alpha and from divergent and convergent validity indices (Ave) and structural equation modeling from SPS software version 23 and PLS version 2 were used.

Results

As a result, according to the opinion of 12 experts and the study of scientific and internet books and articles by the researcher, 5 factors of welfare amenities, equipment, preference, access, and design were identified for the questionnaire on the desirability of park sports space. Finally, the fit index of the model was reported as GOF=0.68.

Conclusion

In general, it can be concluded that if citizens use less park sports spaces, there will be less incentive to create new spaces and maintain the existing spaces. and the decline of their maintenance and quality, park sports spaces are probably used less, thus the vicious cycle of deterioration of these spaces is intensified. And this causes more inactivity of the society. Therefore, considering that comfort facilities improve the perception of the desirability of sports spaces, it is recommended to use experts to provide sports advice, increase the quality of park sports facilities, and create conditions for individual and group sports. The design increases the perception of the desirability of sports spaces. For this purpose, the use of plants and flowers, the coloring of the park's sports space, and the possibility of activities in various sports fields are suggested. It is recommended to pay attention to the access situation, the security of the access path to the park sports space and the location of the park sports space. The equipment has an effect on the desirability of sports spaces, so it is suggested to improve the safety situation in the park sports equipment, adapt the park sports space equipment for different age groups. Considering the effect of preference on the desirability of park sports spaces, it is suggested to develop a low-cost park sports space at a reasonable price. Therefore, if we create a safe and desirable park space sports facilities and healthy activities and entertainment are organized in a way that is possible in accordance with the values of the society, the active presence of the people and consequently the vitality and viability of the people in the society will increase.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: The research was done without using financial resources

Authors' contribution: The authors have contributed equally

Conflict of interest: The authors have no conflicts of interest

Acknowledgments: This research was done with the cooperation of research participants.

طراحی مدل ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی شهر تهران

مهشید محمدی^۱، محمدرضا اسماعیلی^۲، علی زارعی^۳

۱. نویسنده مسؤول، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: fairyhood2001@yahoo.com

۲. گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: Dr.m.esmaeili@gmail.com

۳. گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: dr_alizarei@yahoo.com

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>مقدمه: هدف پژوهش حاضر طراحی مدل ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی شهر تهران است. روش تحقیق آمیخته کیفی - کمی با رویکرد اکتشافی است.</p> <p>روش پژوهش: جامعه آماری در بخش کیفی شامل اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و افراد دارای تجارب مدیریتی در سازمان‌های ورزشی و در بخش کمی شامل تمامی افراد ۱۸ سال به بالا که حداقل هفته‌ای دو بار از فضاهای ورزشی در شهر تهران استفاده می‌کنند، بودند. دوازده نفر در بخش کیفی و ۳۸۴ نفر در بخش کمی نمونه آماری را تشکیل دادند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در بخش کیفی مصاحبه نیمه ساختارمند بود که نتایج برگرفته از این مصاحبه در قالب پرسشنامه‌ای با پنج عامل اصلی در بخش کمی استفاده شد. در این پژوهش برای روایی محتوایی از نظر خبرگان و اعتبار سازه (تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی)، برای تعیین پایایی مدل از دو شاخص پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ و از شاخص‌های روایی واگرا و همگرا (AVE) و مدل‌سازی معادله ساختاری از نرم‌افزارهای اس.پی.اس نسخه ۳۳ و پی.ال.اس نسخه ۲ استفاده شد.</p> <p>یافته‌ها: شاخص برازش مدل $GOF = 0/68$ گزارش شد و نتایج پژوهش مدل نهایی را در پنج عامل امکانات رفاهی، ترجیح، دسترسی، تجهیزات و طراحی تأیید کرد.</p> <p>نتیجه گیری: با توجه به تأثیر ترجیح بر مطلوبیت فضاهای ورزشی پارکی توسعه فضای ورزشی پارکی کم‌هزینه و با قیمت مناسب پیشنهاد می‌شود. بنابراین اگر اماکن ورزشی فضایی پارکی امن و مطلوب را فراهم سازیم و فعالیت‌ها و تفریحات سالم به گونه‌ای سازمان‌یافته و مطابق با ارزش‌های جامعه میسر شود، حضور فعال مردم و به تبع آن سرزندگی و زیست‌پذیری افراد جامعه افزایش می‌یابد.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۱/۱۱</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۳۹۹/۰۴/۱۹</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۵/۰۳</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۶/۲۵</p> <p>کلیدواژه‌ها: امکانات رفاهی، تجهیزات، مطلوبیت فضای ورزشی</p>

استناد: محمدی، مهشید؛ اسماعیلی، محمدرضا؛ زارعی، علی (۱۴۰۱). طراحی مدل ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی شهر تهران. نشریه مدیریت ورزشی، (۲) ۱۴(۲).

۲۵-۴۰

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2020.296955.2407>

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه تهران، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی.

مقدمه

کاربری‌ها که در واقع فضاهای گذراندن اوقات فراغت شهروندان محسوب می‌شوند، علی‌رغم توجهات ویژه در طرح‌های جامع شهری ایران، در عمل مورد بی‌توجهی قرار گرفته‌اند (بهزادفر، ۱۳۸۶). این در حالی است که امروزه در کشورهای توسعه‌یافته، مراکز ایستگاه‌های تندرستی و فعالیت بدنی به‌عنوان رهگذری به‌سوی جامعه‌ای با توسعه پایدار بر مبنای ایجاد زندگی همراه با شور و نشاط، سلامت روانی و کاهش فشارهای ناشی از زندگی بی‌تحرک ماشینی، در بین سنین مختلف محسوب می‌شود، به‌طوری‌که تحقیقات نشان می‌دهد با مشخص کردن مکان‌های عمومی تندرستی مانند پارک‌های تفریحی - ورزشی در محل‌های مناسب و با مبلمان ورزشی استاندارد و باکیفیت می‌توان شاهد ایجاد فرصت و راهبرد امیدوارکننده برای افزایش فعالیت بدنی و تفریحی در بین سنین و اقشار مختلف جامعه بود (تستر، ۲۰۰۹). در تأیید این مطلب یه و همکاران^۱ (۲۰۱۶) معتقدند فعالیت بدنی در فضاهای ورزشی سبز دارای مزایای جسمی، روانی و عاطفی است.

متأسفانه سهم ناچیز رویکرد شهروندان ایرانی به ورزش و فعالیت‌های بدنی همگانی و حضور در پارک‌های تفریحی - ورزشی اساساً به کاستی‌های سازمانی، کمبود امکانات، نبود برنامه راهبردی، فقدان تحقیق در زمینه ورزش‌های مطلوب جامعه و عدم استقبال جامعه از ورزش‌های همگانی و ایستگاه‌های تندرستی وابسته است. این در حالی است که فضاهای باز و مکان‌های تندرستی عمومی در واقع جلوه‌گر محیطی منطقی و قابل اعتماد برای پرداختن افراد به فعالیت‌های جسمانی متناسب با سطح و توانشان هستند (معقول و همکاران، ۱۳۹۲). به‌طوری‌که بسیاری از مردم برای بالا بردن توان جسمانی خود مایل‌اند بدون مراجعه به سالن‌های خاص بدنسازی یا ورزش‌های ویژه، در مدت زمان کوتاهی اقدام به ورزش‌های عمومی کنند و ضمن انجام امور روزمره خود، در مدت فراغت خود به ورزش و تفریح نیز بپردازند (پورابوطالب، ۱۳۸۶).

این در حالی است که افزایش علاقه به ورزش، تمایل ورزشکاران برای اینکه به‌عنوان مصرف‌کنندگان مطرح شوند، افزایش یافته است. تیم‌ها و شرکت‌های ورزشی نیز بسیار علاقه‌مندند تا حد امکان مصرف‌کنندگان بیشتری را برای خرید بلیت‌های مسابقات و در پی آن محصولات خود جذب کنند تا از این طریق بر درآمدزایی و سودآوری و جبران هزینه‌های خود بیفزایند و بقای خود را در این صنعت عظیم تضمین کنند، چراکه یک راه بسیار مؤثر برای کاهش موانع اقتصادی برنامه‌های ورزشی، افزایش و نیز حفظ مشتریان ورزشی است. در همین زمینه شناخت کافی از انسان و نحوه ارتباطش با سایرین و چگونگی آن می‌تواند در شکل‌دهی محیط برای برقراری بیشتر تعامل و ارتباط مؤثر باشد. از این‌رو در این روند با بررسی انسان به‌عنوان موجودی اجتماعی که دارای سطوح کمی و کیفی مختلفی از تعاملات اجتماعی است، شناخت قرارگاه‌های رفتاری و مناسبت‌های اجتماعی و فعالیت‌های دارای ظرفیت‌های بالقوه برای کنش‌های اجتماعی و روابط معنادار، اهمیت پیدا می‌کند (پورابوطالب، ۱۳۸۶).

از مهم‌ترین ابعادی که در طراحی محیط باید به آن دقت شود، فرایند احساس، ادراک و شناخت محیطی است که تجربه مکان را برای انسان هم‌وار می‌سازد، به‌طوری‌که انسان‌ها نقش بسیار فعالی را در سازماندهی ادراکشان از محیط بازی می‌کنند (مک اندرو، ۲۰۱۵). انسان نه تنها طبیعت، بلکه خود، اجتماع و فرهنگ را نیز می‌سازد و در این فرایند ممکن است محیط را به شیوه‌های مختلف تفسیر کند. با وجود این واقعیت که ادراک را می‌توان در هریک از حواس مطالعه کرد، اغلب بررسی‌ها و نظریات بیشتر به ادراک دیداری و شنیداری توجه داشته‌اند. فرد در مواجهه با محیط خود با سبلی از اطلاعات روبه‌روست که برای درک آن به مرتبه‌ب کردن آنها می‌پردازد و هر جزء از این اطلاعات را در محل خود قرار می‌دهد. فرد با کمک اندام‌های حسی خود اطلاعات دریافتی (فضا) را تجزیه و تحلیل کرده و در نهایت آنها را به صورت مطلوب یا نامطلوب ادراک می‌کند (کامور شلمانی، ۱۳۹۴). ادراک مطلوب فضاهای ورزشی نیز از این قاعده مستثنا نیست. زمانی که افراد از فضاهای ورزشی پارکی استفاده می‌کنند، اطلاعات دریافتی از فضایی را که در آن حضور دارند،

¹ Tester

² Yeh, Stone, Churchill, Wheat, Brymer & Davids

³ Mc Andrew

تجزیه و تحلیل می‌کنند. این اطلاعات که خروجی آن احساس مطلوب یا نامطلوب بودن است، از نظر پژوهشگران متفاوت است. به اعتقاد برخی محققان عوامل محیطی، تجهیزات، دسترسی، امنیت، تسهیلات و امکانات رفاهی از جمله عوامل مؤثر بر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی هستند (فان^۱ و همکاران، ۲۰۱۲؛ ناپیتوپولو^۲؛ ۲۰۱۸). در همین زمینه کینان^۳ (۲۰۱۷) بیان می‌کند که به طور خاص، محیط‌های طبیعی پتانسیل تسهیل رفتارهای مثبت فعالیت بدنی را با افزایش انگیزه، لذت بردن از ورزش و افزایش ادراک مطلوب دارند. افزون بر این، مناطق طبیعی به طور گسترده‌تری برای تعداد بیشتری از افراد در دسترس اند و اغلب بدون هزینه است.

به اعتقاد بامبرگا و همکاران^۴ (۲۰۱۸) نقش و اهمیت فضای سبز در زندگی شهری، موضوعی است که بیش از هر چیز دیگر در شهرهای معاصر مورد توجه محققان شهری قرار گرفته است. لوریرو و ولوسو^۵ (۲۰۱۸) نیز بیان می‌کنند فضای ورزشی سبز می‌تواند ابزاری مفید برای برعکس کردن روند بی‌تحرک جامعه مدرن و در نتیجه بهبود سلامت جسمی و روانی انسان و کیفیت زندگی باشد (رخشانی نسب و رشیدیان، ۱۳۹۶). در بین مؤلفه‌های مورد بررسی به جز دو معیار تنوع فعالیت‌ها در پارک و شکل‌گیری عناصر مختلف زیبایی در آن و در دسترس بودن لوازم ورزشی و کاهش موارد انحرافی در بین جوانان، مبلمان ورزشی توانسته سبب افزایش درازده معیار سرزندگی فضاهای شهری مورد بررسی شود (مجیدی و همکاران، ۱۳۹۴). در تحقیقی هفت عامل تحول در نگرش مسئولان و استفاده صحیح از امکانات، شاداب‌سازی محیط‌های ورزشی، استفاده از شیوه‌های تبلیغاتی برانگیزاننده، روی‌آوری به فعالیت‌ها و امکانات ورزشی جدید، شرکت دادن دانشجویان در فعالیت‌های گروهی، جذب مشارکت دانشجویان در محیط‌های ورزشی و ایجاد خلاقیت و هیجان در برنامه‌های ورزشی را به عنوان عوامل مؤثر شاداب‌سازی و زیباسازی اماکن ورزشی نشان داده شد (عظیمی دلارستانی و همکاران، ۱۳۹۳). در پژوهشی معیارهای طراحی مبلمان ورزشی در پارک‌های تفریحی - ورزشی شامل ایمنی، فرم ظاهری، عملکرد و ایستگاه‌های تندرستی عنوان شده است (عظیمی دلارستانی، ۱۳۹۲).

مون^۶ (۲۰۰۹) ۱۷ پارک شهری شیکاگو و آتلانتا را ارزیابی کردند. آنها رسیدگی و نگهداری پارک‌های شهری را به منزله شاخصی برای درک ایمنی و بهداشت بررسی کرده‌اند. نتیجه بررسی‌ها این بود که مکان‌هایی که رسیدگی بهتر و نگهداری منظم در آنها انجام می‌گیرد و پوشش گیاهی متنوع‌تری دارند، از ایمنی و بهداشت بالاتری برخوردارند، در نتیجه بازدیدکننده بیشتری دارند (نیکولاس^۷؛ ۲۰۰۸). در تحقیقی در خصوص ارزیابی وضعیت پارک‌های شهری، شاخص‌هایی از جمله ایمنی، بهداشت، پاکیزگی، آلودگی‌های هوا و صوتی به منزله شاخص‌های اساسی ارزیابی شد. از طرفی عرصه‌های عمومی به عنوان مهم‌ترین بخش شهرها و محیط‌های شهری تعریف شده‌اند و قابلیت ایجاد ارتباط چهره به چهره سبب شده است که اصولاً فضاهای شهری و توجه به ارتقای کیفیت آنها به صورت یکی از مهم‌ترین اهداف دانش طراحی شهری در دوران معاصر مطرح شود. برخی پژوهشگران معتقدند ارتقای زیرساخت‌های فضای ورزشی پارکی و سایر راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت در محیط‌های شهری رویکردی مؤثر بر دستیابی به فضای سبز شهری است. بروست و آرتمن^۸ (۲۰۲۰) در بررسی فضای سبز چندمنظوره شهری عنوان می‌کنند که شکل و ساختار فضاهای سبز، منابع اکوسیستم شهری از جمله عواملی هستند که بر فضای ورزشی پارکی تأثیرگذار است. پیکی و همکاران^۹ (۲۰۱۹) معتقدند که عوامل محیطی می‌تواند بر فضای ورزشی سبز در مناطق شهری تأثیر بگذارد. در ادبیات تحقیق به طور فزاینده اذعان شده است که فضای ورزشی پارکی به افزایش فعالیت بدنی، بهبود سلامت جسمی و روانی کمک کرده و فعالیت‌های اجتماعی ساکنان را با افزایش ارتباط بین جامعه و طبیعت ارتقا داده است (جینگز و بامکل^{۱۰}؛ ۲۰۱۹). اکلل و دوریس^{۱۱} (۲۰۱۷) عنوان می‌کنند که یکی از معیارهای ارزیابی فضای سبز شهری دسترسی است.

1. Fun

2. Napitupulu

3. Kinnan

4. Bamberg, Hitchings & Latham

5. Loureiro & Veloso

6. Mowen

7. Nicholls

8. Breuste & Artmann

9. Pyky

10. Jennings & Bamkole

11. Ekkel & de Vries

اهمیت تأثیرات متقابل ورزشی و ابعاد گوناگون اجتماعی و فرهنگی به اندازه‌ای است که توجه اولین جامعه‌شناسان و پیشگامان جامعه‌شناسی ورزش همچون مارسل موس، یوهان هویزینگا و پیر بوردیو را به خود جلب کرده است. ورزش پدیده‌ای اجتماعی - فرهنگی است که پیوندی اندام‌وار با مجموعه نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد؛ بدین معنا که دستاوردهای ورزش و فعالیت‌های آن به‌طور کلی یک شاخص عمومی است. از یک سو، با آن درباره سطح پیشرفت اجتماعی و فرهنگی یک جامعه می‌توان داوری کرد و از سوی دیگر پیشرفت و ترقی ورزشی نیز به داده‌ها و عوامل اجتماعی حاکم بر جامعه وابسته است. به همین دلیل تحلیل نهایی شرایط اقتصادی، اجتماعی موجود میان این شرایط - رهگذر شماری از روابط غیرمستقیم است که تعیین می‌کند ورزش تا چه اندازه می‌تواند پیشرفت کند و تا چه حد می‌تواند واپس رود (آنورخورلی، ۲۰۰۷).

در تأیید این موضوع زو و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی ورزش و فضاهای شهری در اروپا پرداختند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که فضاهای شهری از مهم‌ترین مکان‌های ورزشی در اروپا محسوب می‌شود و دولت‌ها باید از نظر تسهیلات این فضاها را تقویت کنند؛ به‌طوری که این فضاها از نظر باورهای مردم و دستگاه‌های ورزشی نیز دارای اصول و معیارهای استاندارد باشند. همچنین ارائه خدمات و ویژگی‌های محیطی می‌تواند بر نشاط پارک‌ها تأثیر بگذارد. به‌طور کلی به‌دنبال شهرنشینی فزاینده و افزایش فشارهای روحی و جسمی بر شهروندان و نیز تهدید موجودیت طبیعت در اثر افزایش ساخت و سازها و رشد کالبدی شهرها، جنبش‌های نوین شهرسازی بر آن‌اند که ارتباط انسان و طبیعت را تقویت کنند. از این‌رو لزوم حفظ و ارتقای فضاهای شهری به لحاظ زیبایی و عملکردی به‌همراه جذب شهروندان به این فضاها و جلب رضایت خاطر آنان بیش از پیش ضرورت یافته است. اگر مردم کمتر از فضای عمومی استفاده کنند، انگیزه کمتری برای ایجاد فضاهای جدید و حفظ و نگهداری فضاهای موجود وجود خواهد داشت. با افول نگهداری و کیفیت آنها، فضاهای عمومی احتمالاً کمتر استفاده می‌شود، بدین‌وسیله چرخه معیوب زوال این فضاها تشدید می‌شود. نتایج تحقیق می‌تواند برای برنامه‌ریزان و مسئولان فضاهای ورزشی در جهت برنامه‌ریزی‌های خرد و کلان برای افزایش تعاملات اجتماعی، فرهنگ شهروندی و از همه مهم‌تر مطلوبیت فضاهای ورزشی شهری که در شرایط کنونی بسیار مهم تلقی می‌شود، مفید واقع شود.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر با توجه به موضوع و اهداف، از نوع زمینه‌یابی است که به روش توصیفی - تحلیلی و به شکل میدانی انجام گرفت. این تحقیق از انواع تحقیقات کاربردی - توسعه‌ای است که اطلاعات مورد نیاز آن از طریق مطالعات کتابخانه‌ای (از جمله مطالعه کتاب‌ها و نشریات داخلی و خارجی و جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی (اینترنت) به‌منظور دستیابی به مبانی نظری و استفاده از تجارب محققان دیگر) و پرسشنامه به‌دست آمد. جامعه آماری شامل دو بخش است. در بخش کیفی جامعه آماری را اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و افراد دارای تجارب مدیریتی در سازمان‌های ورزشی (وزارت ورزش و فدراسیون ورزش‌های همگانی) تشکیل دادند و در بخش کمی تمامی افراد ۱۸ سال به بالا که حداقل هفته‌ای دو بار از فضاهای ورزشی در شهر تهران استفاده می‌کنند، جامعه آماری تحقیق را تشکیل دادند. به‌منظور نمونه‌گیری در بخش کیفی برای انجام مصاحبه‌های عمیق از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک نمونه‌گیری گلوله‌برفی استفاده شد و در بخش کمی براساس جدول نامحدود برای جامعه نامحدود ۳۸۴ نفر در نظر گرفته می‌شود که با احتساب ۵ درصد احتمال ریزش ۴۰۰ نفر به‌عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شد. بنابراین برای انتخاب نمونه شهر تهران به پنج بخش شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شد و از هر بخش ۸۰ نفر (۴۰ زن و ۴۰ مرد) نمونه آماری را به روش تصادفی تشکیل دادند. بنابراین ۴۰۰ نفر (۲۰۰ زن و ۲۰۰ مرد) نمونه آماری تحقیق را تشکیل دادند.

برای اندازه‌گیری ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد. به همین منظور ساخت پرسشنامه ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی در دو مرحله انجام گرفته است. در مرحله اول محقق به بررسی ادبیات و مبانی نظری مرتبط با ادراک

1. Anorkhorly

2. Zhu

مطلوبیت فضای ورزشی پارکی پرداخت. سپس مصاحبه، به‌طور نیمه‌ساختاریافته به روش گلوله‌برفی، با خبرگان به‌منظور تعیین عوامل انجام گرفت. در این تکنیک از افراد دارای تحصیلات دانشگاهی (اعضای هیأت علمی) و هم از افراد دارای تجربیات مدیریتی در سازمان‌های ورزشی (وزارت ورزش و فدراسیون ورزش‌های همگانی) برای مصاحبه انتخاب شدند، سپس گروه‌های بعدی به‌منظور مصاحبه توسط همین گروه معرفی شد تا زمانی تداوم یافت که پژوهش به اشباع نظری و کفایت برسد. از نظر اسپزیال^۱ و همکاران (۲۰۱۱) زمانی اشباع رخ می‌دهد که جمع‌آوری داده‌ها به تکرار جمع‌آوری قبلی بینجامد و اطلاعات جدیدی به‌دست نیاید. در این تحقیق ۱۲ مصاحبه انجام گرفت (جدول ۱). تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در این روش، براساس جمع‌آوری اطلاعات، از طریق سؤالات و محورهای انتخاب‌شده انجام گرفت. برای تأیید روایی محتوایی پرسشنامه به دوازده نفر از استادان مدیریت ورزشی (مصاحبه‌شوندگان) داده شد تا نسخهٔ مقدماتی پرسشنامه بررسی شد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها نظرهای آنها اعمال شد. در نتیجه با توجه به دیدگاه دوازده نفر از خبرگان و مطالعهٔ کتاب‌ها و مقالات علمی و اینترنتی توسط محقق، پنج عامل امکانات رفاهی، تجهیزات، ترجیح، دسترسی و طراحی برای پرسشنامهٔ ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی شناسایی شد. در نهایت پرسشنامه‌ای براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت و دارای گزینه‌های خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم با امتیازهای به‌ترتیب ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ تدوین شد.

جدول ۱. وضعیت تخصص مصاحبه‌شوندگان

سمت	رتبهٔ علمی	محل خدمت
۱. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد تهران مرکز،	دکتری	دانشگاه آزاد تهران مرکز
۲. رئیس کمیتهٔ توسعهٔ اسکیت هاکای خاورمیانه از طرف فدراسیون جهانی اسکیت	کارشناسی	فدراسیون اسکیت
۳. مشاور هیأت ورزش‌های همگانی استان تهران	کارشناسی ارشد	هیأت ورزش‌های همگانی
۴. عضو کمیسیون صلح و ورزش کمیتهٔ ملی المپیک	کارشناسی	کمیتهٔ ملی المپیک
۵. رئیس هیأت مدیره و سهامدار شرکت سی نگین ورزشی پرشیا	دکتری	شرکت سی نگین
۶. عینانگذار و عضو هیأت مدیره باشگاه‌های اکسیژن	لیسانس	اکسیژن
۷. رئیس کارگروه ورزش جمعیت کارآفرینان ایران	لیسانس	کارگروه ورزش
۸. عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور	دکتری	دانشگاه پیام نور تهران
۹. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد تهران جنوب	دکتری	دانشگاه آزاد تهران جنوب
۱۰. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد کرمانشاه	دکتری	دانشگاه آزاد کرمانشاه
۱۱. مدیر گروه تربیت بدنی دانشگاه آزاد تهران مرکز	دکتری	دانشگاه آزاد تهران مرکز
۱۲. عضو هیأت رئیسهٔ انجمن ایروبیکی ایران	کارشناس ارشد	انجمن ایروبیکی ایران

برای شناسایی ویژگی‌های فضاهای ورزشی شهری از تحلیل عامل اکتشافی (EFA)، به‌منظور استانداردسازی پرسشنامه‌های استاندارد از تحلیل عامل تأییدی و به‌منظور اطمینان از کافی بودن نمونه از معیار کیسر-می‌یر و اکلین^۲ و به‌منظور آزمون مدل تحقیق از روش مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شد. برای تعیین پایایی ابزارها از آزمون ثبات درونی و آلفای کرونباخ استفاده می‌شود. همچنین برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخهٔ ۲۲ و برای برازش مدل پیشنهادی تحقیق از نرم‌افزار PLS استفاده شد.

^۱ Speziale

^۲ Kaiser-Meyer-Olkin measure of Samplingadequacy

یافته‌های پژوهش

از تحلیل عاملی اکتشافی برای تعیین و شناسایی عوامل مؤثر بر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی استفاده شد. به همین دلیل پیش از انجام تحلیل عاملی، به منظور اطمینان از کافی بودن تعداد نمونه از معیار کایرز-می-پر-اولکین^۱ ($KMO \geq 0/6$) و برای تعیین همبستگی بین متغیرها (گویه‌ها) از آزمون بارتلت استفاده شد.

جدول ۲. نتایج آزمون بارتلت و KMO

مقدار		
۰/۷۸۰	مقدار کایرز - می پر و اولکین (کفایت حجم نمونه)	
۳۶۸۵/۹۶۹	مقدار کای اسکوار (χ^2)	
۳۷۸	درجه آزادی	آزمون کرویت بارتلت
۰/۰۰۱	سطح معناداری	

با توجه به یافته‌های جدول ۲ مقدار KMO به دست آمده ۰/۷۸۰ است. این مقدار بیانگر این موضوع است که تعداد نمونه‌های تحقیق به منظور تحلیل عاملی کفایت می‌کند. همچنین نتایج آزمون بارتلت ($\chi^2=3685/969$, Sig=0/001) نشان می‌دهد بین گویه‌ها همبستگی بالایی وجود دارد، از این رو ادامه و استفاده از سایر مراحل تحلیل عاملی جایز است. برای دسته‌بندی گویه‌ها در بین عامل، بر اساس بار عاملی آنها باید از نتایج ماتریس عوامل چرخش یافته استفاده شود. در جدول ۳ ماتریس همبستگی بین گویه‌ها و عامل بعد از چرخش ارائه شده است. با توجه به نظر محققان بارهای عاملی با مقادیر بالاتر ۵۰ قابل قبول هستند (۲۷). بر مبنای یافته‌های حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی و استخراج پنج عامل در پرسشنامه تحت بررسی، سؤالات متناظر با عامل‌های مستخرج در جدول برآزش شده است.

جدول ۳. توصیف گویه‌های ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی

گویه	گویه‌های ترجیح	بار عاملی
Q28	فضای ورزشی پارک در بیشتر ساعات روز در نقاط سایه و خنک قرار دارد.	۰/۸۴۴
Q27	فضای ورزشی پارک از امنیت کافی برخوردار است.	۰/۸۲۷
Q23	می‌خواهم تا حد ممکن است در فضای ورزشی پارک وقت بگذرانم.	۰/۷۶۱
Q26	فضای ورزشی پارک از نور و روشنایی مطلوب برخوردار است.	۰/۷۵۳
Q25	از استفاده از فضای ورزشی پارک کم‌هزینه است و با قیمت مناسب انجام می‌گیرد.	۰/۷۲۲
Q24	فعالیت در فضای ورزشی پارک را به فعالیت در سایر اماکن ورزشی ترجیح می‌دهم.	۰/۵۹۲
Q21	نظافت و بهداشت در فضای ورزشی پارک رعایت می‌شود.	۰/۵۳۰

^۱ Kaiser- Meyer-Oklin measure of sampling adequacy (KMO)

^۲ Bartlett' Test of Sphericity

گویه	گویه‌های طراحی	بار عاملی
Q5	از گیاهان و گل‌ها برای طراحی فضاهای ورزشی پارکی استفاده شده است.	۰/۷۶۹
Q6	رنگ‌بندی فضای ورزشی پارکی نشاط‌آور است.	۰/۷۵۶
Q8	طراحی فضای ورزشی پارکی به‌گونه‌ای است که امکان فعالیت در رشته‌های ورزشی مختلف وجود دارد.	۰/۷۱۸
Q10	فضای ورزشی پارکی به‌نحوی طراحی شده است که به‌راحتی می‌توان به آن دسترسی یافت.	۰/۶۵۶
Q4	تجهیزات فضای ورزشی پارکی متناسب با نیاز شهروندان طراحی و نصب شده‌اند.	۰/۶۲۶
گویه	گویه‌های امکانات رفاهی	بار عاملی
Q20	افراد متخصص برای ارائه مشاوره‌های ورزشی در فضای ورزشی پارک حضور دارند.	۰/۷۷۱
Q18	امکانات فضای ورزشی پارکی از کیفیت مناسبی برخوردارند.	۰/۷۶۰
Q17	در فضای ورزشی پارکی از تجهیزات جدید و به‌روز استفاده می‌شود.	۰/۷۳۵
Q15	رسیدگی به تجهیزات و وسایل ورزشی در فضاهای ورزشی پارکی به‌موقع انجام می‌گیرد.	۰/۶۰۵
Q19	فضای ورزشی پارکی به‌نحوی است که امکان ورزش به‌صورت فردی و گروهی نیز وجود دارد.	۰/۵۸۶
گویه	گویه‌های تجهیزات	بار عاملی
Q12	فضای ورزشی پارکی از نظر تجهیزات جذاب‌اند.	۰/۷۸۹
۱۳Q	موارد ایمنی در تجهیزات ورزشی پارکی رعایت شده‌اند.	۰/۵۹۳
۱۱Q	تجهیزات فضای ورزشی پارکی برای گروه‌های مختلف سنی قابل استفاده است.	۰/۶۲۹
۱۶Q	برای استفاده از تجهیزات فضای ورزشی پارکی تبلیغات کافی انجام می‌گیرد.	۰/۶۱۲
گویه	گویه‌های دسترسی	بار عاملی
Q7	وضعیت دسترسی به امکانات رفاهی فضای ورزشی مانند سرویس‌های بهداشتی مناسب است.	۰/۷۳۰
Q3	مسیر دسترسی به فضای ورزشی پارکی از امنیت کافی برخوردار است.	۰/۶۱۲
Q9	برای دسترسی به فضاهای ورزشی پارکی حمل‌ونقل عمومی وجود دارد.	۰/۵۵۷
Q1	موقعیت مکانی فضای ورزشی پارکی مناسب است.	۰/۵۱۹

آزمون مدل مفهومی

به‌منظور اطمینان از روایی سازه و تأیید عامل‌های شناسایی شده در مرحله قبل (تحلیل عامل اکتشافی)، عامل‌ها با استفاده از آزمون تحلیل عامل تأییدی به روش مربعات جزئی بررسی شد. ابتدا پایایی ابزار اندازه‌گیری توسط سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی^۱ و سپس روایی همگرا و واگرا بررسی شدند. با توجه به اینکه بار عاملی هر سؤال بیش از ۰/۶ باشد، در این صورت این سؤال از دقت لازم برای اندازه‌گیری آن سازه برخوردار است. براساس نتایج گزارش شده در شکل ۱ بارهای عاملی سؤالات تحقیق قابل قبول است و مقادیر آماره t نیز بیش از ۱/۹۶ به‌دست آمد و در نتیجه تمامی سؤالات حفظ شد.

به‌منظور بررسی پایایی و ارزیابی قابلیت اطمینان سازگاری درونی متغیرهای مدل اندازه‌گیری از دو شاخص آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شد. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۳ مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای همه متغیرهای تحقیق قابل است. بنابراین پایایی و همسانی درونی متغیرهای تحقیق تأیید شد.

¹ Composite Reliability (CR)

به منظور بررسی روایی همگرا مدل اندازه‌گیری تحقیق از شاخص متوسط واریانس استخراج‌شده^۱ استفاده شد. معیار *AVE* بیانگر میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است و مقدار حداقل ۰/۵ به بالا برای آن، کافی محسوب می‌شود. با توجه به نتایج جدول ۴ میانگین واریانس استخراجی همه عامل‌ها از ۰/۵ بیشتر است. بنابراین روایی همگرا مدل تأیید شد.

جدول ۴. معیارهای کلی کیفیت مدل

متغیرهای تحقیق	ضریب مسیر	مقدار <i>t</i>	میانگین واریانس استخراجی ۰/۴ <	پایایی ترکیبی (CR) > ۰/۷	ضریب تعیین	آلفای کرونباخ (a) > ۰/۷	مقادیر اشتراکی ^۲
امکانات رفاهی	۰/۸۱	۱۹/۲۰	۰/۵۷	۰/۸۹	۰/۷۰	۰/۸۵	۰/۵۷
تجهیزات	۰/۷۰	۱۳/۰۶	۰/۶۳	۰/۸۷	۰/۵۱	۰/۸۰	۰/۶۳
ترجیح	۰/۸۴	۲۵/۶۱	۰/۶۴	۰/۹۲	۰/۶۷	۰/۹۰	۰/۶۴
دسترسی	۰/۷۱	۱۳/۰۲	۰/۵۵	۰/۸۳	۰/۶۴	۰/۷۳	۰/۵۵
طراحی	۰/۸۰	۲۳/۹۸	۰/۶۹	۰/۸۶	۰/۴۹	۰/۷۹	۰/۶۹

به منظور بررسی روایی واگرا از شاخص فورنل و لاکر استفاده شد. در روایی واگرا، میزان همبستگی یک شاخص با سازه مربوط به خود باید بیشتر از میزان همبستگی آن شاخص با سازه دیگری باشد. به عبارت دیگر، براساس این شاخص، جذر میانگین واریانس استخراج‌شده هر متغیر پنهان باید بیشتر از حداکثر همبستگی آن متغیر پنهان با متغیرهای پنهان دیگر باشد. با توجه به نتایج به دست آمده در جدول ۵ روایی واگرای مدل تأیید شد.

جدول ۵. بررسی روایی واگرای مدل به روش فورنل و لاکر (۱۹۸۱)

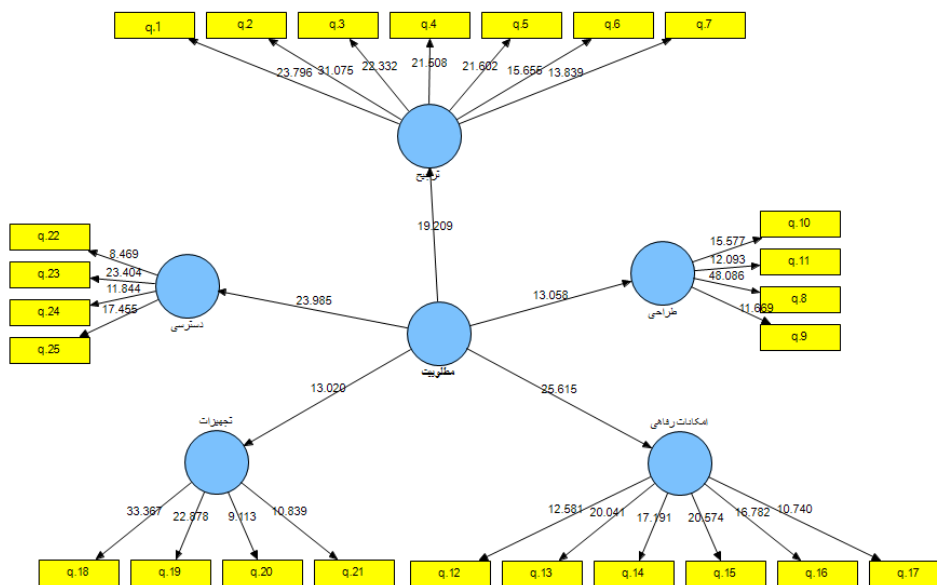
متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی ^۱						
امکانات رفاهی	۰/۵۱	۰/۸۴				
تجهیزات	۰/۵۹	۰/۵۲	۰/۸۱			
ترجیح	۰/۵۸	۰/۴۴	۰/۵۱	۰/۸۶		
دسترسی	۰/۵۲	۰/۴۴	۰/۳۵	۰/۶۳	۰/۸۷	
طراحی	۰/۸۴	۰/۷۱	۰/۸۱	۰/۸۰	۰/۷۰	۰/۸۶

^۱ Average Variance Extracted

^۲ Communalities

برازش کیفیت مدل تحقیق

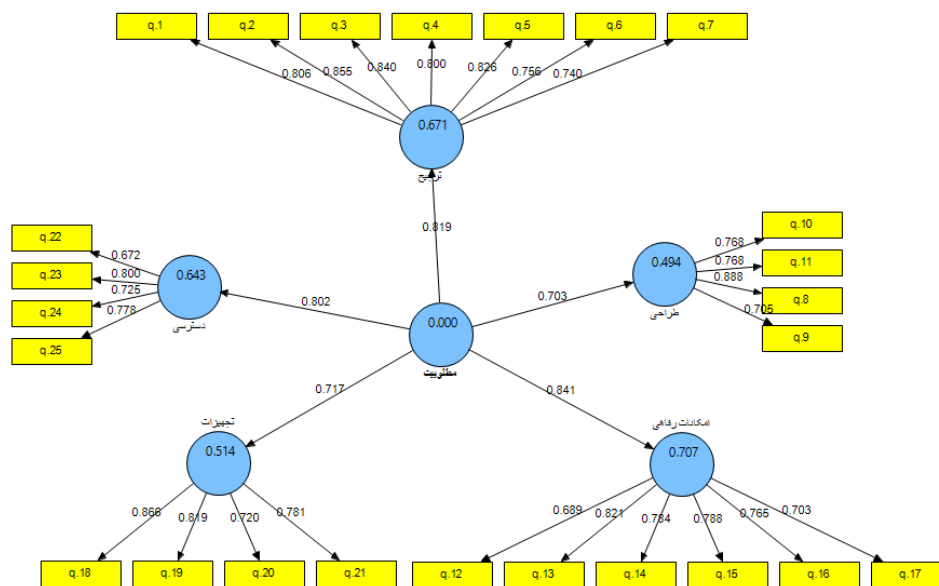
برخلاف مدل‌های اندازه‌گیری که در آن روابط بین متغیر مکنون با متغیرهای آشکار مورد توجه است، در بررسی مدل ساختاری روابط بین متغیرهای مکنون با همدیگر تجزیه و تحلیل شده و معیارهای ضرایب معناداری t -values، معیار ضریب تعیین (R^2)، معیار استون-گیزر (Q^2) برای برازش مدل ساختاری بررسی می‌شود. از این رو به منظور ارزیابی برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده شد که اولین و اساسی‌ترین آن، ضرایب معناداری Z یا همان مقادیر t -values است. در صورتی که مقادیر t از ۱/۹۶ بیشتر باشد، بیانگر صحت رابطه بین سازه‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد است. با توجه به مقدار t گزارش شده در شکل ۱ نتایج حاکی از معناداری مسیرها و مناسب بودن مدل ساختاری است.

شکل ۱. مدل برازش شده پژوهش (ضرایب معناداری)

ضریب تعیین R^2 : مقدار این ضریب از صفر تا یک است که مقادیر بزرگ‌تر مطلوب‌تر است و سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شود (۲۸). بنابراین براساس مقادیر نشان داده شده در شکل ۲ مناسب بودن برازش مدل ساختاری تأیید می‌شود.

¹ Stone-Geisser Criterion

شکل ۲. ضرایب استاندارد مدل پژوهش

معیار Q^2 : معیار Q^2 برای عامل درون‌زای مدل پژوهش و برای ساختار امکانات رفاهی ۰/۳۳، تجهیزات ۰/۲۴، ترجیح ۰/۳۶، دسترسی ۰/۳۵ و طراحی ۰/۳۰ به‌دست آمد که برازش مدل معادلات ساختاری را تأیید می‌کند.

مدل کلی

برای بررسی برازش مدل کلی از معیار GOF استفاده می‌شود که سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است. این معیار از طریق فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$GOF = \sqrt{\text{communalities} \times R^2}$$

نتایج نشان‌دهنده مقدار ۰/۶۸ برای GOF است که نشان از برازش قوی مدل دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه فضاهای عمومی شهری، ضرورتی اساسی در برنامه‌های توسعه شهری یافته‌اند که این مسئله از نقش این فضاها در تقویت وجهه فرهنگی - اجتماعی شهرها حکایت دارد. یکی از این نوع فضاهای عمومی، فضاهای ورزشی شهری است. به‌عبارتی، این گونه فضاها جزئی از یک شهرند که به‌عنوان عرصه عمومی، تجلی‌گاه فعالیت‌های مختلف‌اند. در این میان شهروندان به‌عنوان فعالان عرصه عمومی و کاربران فضاهای شهری در این بستر به تعامل و کنش مشغول‌اند. بنابراین طبیعی است رضایت‌مندی آنان از این فضاها بر تعاملات اجتماعی آنها تأثیرگذار خواهد بود. رضایت شهروندان از فضاهای شهری، به‌ویژه برای برخی فعالیت‌ها، مانند فعالیت‌های ورزشی و تفریحی، به درجه برداشت و ادراک نیازهای فرد استفاده‌کننده بستگی دارد.

بر همین اساس نتایج نشان داد که امکانات رفاهی بر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی تأثیر دارد. نتایج تحقیق با نتایج تحقیقات کارالیوویرا و همکاران (۲۰۱۳) و یون و لی (۲۰۱۲) همخوان است. به نظر می‌رسد جنبه مهمی که موجب افزایش گرایش شهروندان به فعالیت‌های بدنی می‌شود، وجود امکانات رفاهی مناسب و توسعه یافته ورزش همگانی در سطح شهراست که در این میان فضاهای ورزشی پارکی ارتباط نزدیکی با میزان فعالیت ورزشی شهروندان دارند، به طوری که در مناطق مختلف شهری به خصوص نواحی کم‌درآمد با توجه به آنکه مردم آزادی کمتری برای پرداخت هزینه تسهیلات دارند، امکانات ورزشی موجود در پارک‌ها و فضاهای عمومی می‌تواند راهبردی بارز برای افزایش سطح فعالیت‌های بدنی در میان اقشار مختلف مردم به‌شمار آید. در همین زمینه کارشناسان، بسط و توسعه ورزش همگانی از طریق در اختیار گذاردن امکانات ورزشی بدون محدودیت زمان برای عموم مردم و به‌صورت رایگان را از جمله محاسن نصب مبلمان ورزشی در پارک‌های تفریحی-ورزشی عنوان می‌کنند.

نتایج نشان داد که طراحی بر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی تأثیر دارد. نتایج تحقیق با نتایج تحقیقات اوستاگلو و همکاران (۲۰۲۰)، جنینگ و بامکول (۲۰۱۹) و رنی (۲۰۰۷) همخوان است. طراحی محیط و منظر، فرایند آگاهانه و خلاق سازماندهی، برنامه‌ریزی و ایجاد تغییرات فیزیکی در محیط و منظر است که به خلق مکان‌ها منجر می‌شود. مکان‌ها ساختارهای ذهنی‌اند که با تلفیق صحنه‌های ویژه برآمده از تجارب گذشته و وضعیت روانی بیننده، در ذهن او شکل می‌گیرند. یک طراح فضای سبز، برای خلق چنین مکان‌هایی، از عناصر گیاهی به‌عنوان المان‌های بصری استفاده می‌کند و در نهایت، مکان‌های حسی قوی و مثبت را که برخوردار از توانایی برانگیختن تصاویر ذهنی مطلوب و قابلیت به‌خاطر سپاری در دوره‌های طولانی زمانی هستند، طراحی می‌کند. از سوی دیگر، فضاهای ورزشی پارکی، شرایطی را ایجاد می‌کنند که می‌توان در آنها فعالیت‌های گوناگون را تجربه کرد. این تنوع در فعالیت‌ها سبب می‌شود که انسان‌های گوناگونی بتوانند از فضاهای سبز لذت ببرند. البته در طراحی فضاهای سبز، لازم است که به ایجاد حس مطلوبیت فضاها نیز توجه شود. یک فضای سبز، به هر منظوری که به‌کار می‌رود، باید بتواند حس آزادی، محریمیت، مطلوبیت و ... را در انسان ایجاد کند.

نتایج نشان داد که ترجیح بر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی تأثیر دارد. نتایج تحقیق با نتایج تحقیقات ناپیتوپولو و همکاران (۲۰۱۸) و کارالیوویرا و همکاران (۲۰۱۳) همخوان است. با توجه به نقش کلیدی فعالیت‌های بدنی در زندگی روزمره و سلامت افراد جامعه، می‌بایست فرصت و محیطی را فراهم کرد که در آن شهروندان بتوانند به ورزش و فعالیت بدنی بپردازند، در همین زمینه شایسته است خدماتی نیز به شهروندان ارائه شود که افراد بتوانند ساعاتی را به دور از مسائل اجتماعی و خانوادگی و با علاقه و تمایل وافر به ورزش و فعالیت‌های بدنی بپردازند. یکی از خصوصیات منفی زندگی امروز، کاهش فعالیت‌های جسمانی و تعاملات اجتماعی در بین افراد جامعه و عدم حضور فعال آنها در عرصه‌های ورزشی و فرهنگی-اجتماعی عمومی است. از جمله دلایل این مسئله ترجیح است که سبب می‌شود، افراد تمایل چندانی برای حضور در این محیط‌ها نداشته باشند.

نتایج نشان داد که دسترسی بر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی تأثیر دارد. نتایج تحقیق با نتایج تحقیقات مون و همکاران (۲۰۰۹) همخوان است. همسو با نتایج تحقیق حاضر، اکلل و دوریس (۲۰۱۷) عنوان می‌کنند که یکی از معیارهای ارزیابی فضای سبز شهری دسترسی است که می‌تواند بر ادراک استفاده‌کنندگان از فضای ورزشی پارکی تأثیر بگذارد. نتایج دسترسی از کمترین شاخص‌های وضعیت مناسب فضاهای ورزشی پارکی، توزیع فضایی متعادل و متناسب است؛ به طوری که حداکثر دسترسی را برای جمعیت فراهم سازد؛ اما متأسفانه در بعضی مناطق حاشیه‌ای شهرها، پارکی یافت نمی‌شود و اگر وجود داشته باشد، هم از لحاظ مساحت، امکانات، تجهیزات و سایر مسائل مرتبط با آن با شرایط این مناطق شهری هماهنگی ندارد و هم ناکافی است. این مسئله موجب محرومیت اقشار مختلفی از جمعیت یک شهر، از دسترسی راحت به پارک‌ها می‌شود که به‌همراه سایر مسائل، موجبات فقر اجتماعی را فراهم می‌سازد. بنابراین ضروری

است به این مسئله و مسائل مشابه با آن، در زمینه‌های دیگر توجه کافی و لازم مبذول شود و تا حد ممکن برای بهینه‌سازی وضعیت محیطی شهرها تلاش انجام گیرد.

نتایج نشان داد که تجهیزات بر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی تأثیر دارد. نتایج تحقیق با نتایج تحقیقات کاروالیو ویرا و همکاران (۲۰۱۳) همخوان است. بدیو (۲۰۱۹) نیز در این زمینه همسو با نتایج تحقیق عنوان کرده است که زیرساخت‌های فضای ورزشی پارکی بر نگرش استفاده‌کنندگان تأثیر مثبت دارد. با توجه به آنکه تجهیزات ورزشی که در فضاهای ورزشی پارکی قرار دارند، استفاده‌کنندگان آن را تمامی افراد جامعه تشکیل می‌دهند. خردسالان، کودکان، نوجوانان، جوانان و حتی میانسالان و کهنسالان همگی بنابر نیازشان انتظارات جسمی متفاوتی از این‌گونه تجهیزات دارد، بنابراین لازم است تا از طریق انجام تحقیقات متعدد، به شناسایی تمامی نیازها و خواسته‌های افراد در راستای افزایش راحتی هرچه بیشتر استفاده‌کنندگان اقدام شود، زیرا میزان رضایت‌مندی از تجهیزات فضاهای ورزشی پارکی در فضاهای باز و به‌ویژه پارک‌های تفریحی- ورزشی که نیازهای افراد را به‌خوبی برآورده سازد، می‌تواند مقدمات حضور پررنگ آنها را در این‌گونه فضاها مهیا سازد و به‌تبع آن، زمینه ارتقای شاخص‌های سلامت را در جامعه افزایش دهد. علوم ارگونومی (دانش تطبیق نیازهای جسمی انسان با عملکردهای تجهیزات) و آنترپومتری (علم شناخت ابعاد و اندازه بدن انسان) در جهت ایجاد تعادل بین بدن انسان و تجهیزات ورزشی به‌گونه‌ای که بیشترین بازدهی و نیز بالاترین ضریب ایمنی و سلامتی کسب گردد، استفاده می‌شود. همچنین حضور متخصصان تربیت بدنی (آسیب‌شناسی) در کنار تجهیزات ورزشی موجود در پارک می‌تواند بسیار مفید باشد، چراکه حضور این متخصصان مردم را در مورد طرز صحیح استفاده از وسایل راهنمایی می‌کند و با دادن مشاوره در خصوص انتخاب نوع وسیله متناسب با وضعیت بدن فرد علاقه‌مند به ورزش جلوی آسیب‌های احتمالی را خواهد گرفت.

به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که اگر شهروندان کمتر از فضاهای ورزشی پارکی استفاده کنند، انگیزه کمتری برای ایجاد فضاهای جدید و حفظ و نگهداری فضاهای موجود خواهد بود و افول نگهداری و کیفیت آنها، فضاهای ورزشی پارکی احتمالاً کمتر استفاده می‌شود، بدین‌وسیله چرخه معیوب زوال این فضاها تشدید می‌شود و این مسئله کم‌تحرکی بیشتر جامعه را به‌همراه دارد. از این‌رو با توجه به اینکه امکانات رفاهی موجب بهبود ادراک مطلوبیت فضاهای ورزشی می‌شود، استفاده از افراد متخصص برای ارائه مشاوره‌های ورزشی، افزایش کیفیت امکانات فضای ورزشی پارکی و ایجاد شرایطی برای انجام ورزش به‌صورت فردی و گروهی پیشنهاد می‌شود. طراحی ادراک مطلوبیت فضاهای ورزشی را افزایش می‌دهد. به همین منظور استفاده از گیاهان و گل‌ها، رنگ‌بندی فضای ورزشی پارکی نشاط‌آور و امکان فعالیت در رشته‌های ورزشی مختلف، همچنین توجه به وضعیت دسترسی، امنیت مسیر دسترسی به فضای ورزشی پارکی و موقعیت مکانی فضای ورزشی پارکی پیشنهاد می‌شود. تجهیزات بر مطلوبیت فضاهای ورزشی تأثیر دارد، از این‌رو موارد بهبود وضعیت ایمنی در تجهیزات ورزشی پارکی، متناسب‌سازی تجهیزات فضای ورزشی پارکی برای گروه‌های مختلف سنی پیشنهاد می‌شود. با توجه به تأثیر ترجیح بر مطلوبیت فضاهای ورزشی پارکی توسعه فضای ورزشی پارکی کم‌هزینه و با قیمت مناسب پیشنهاد می‌شود. بنابراین اگر اماکن ورزشی فضایی پارکی امن و مطلوب را فراهم سازیم و فعالیت‌ها و تفریحات سالم به‌گونه‌ای سازمان‌یافته و مطابق با ارزش‌های جامعه میسر شود، حضور فعال مردم و به‌تبع آن سرزندگی و زیست‌پذیری افراد جامعه افزایش می‌یابد.

تقدیر و تشکر

از تمامی کسانی که ما را در راستای انجام این تحقیق یاری رساندند، تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Behzadfar, M. (2007). Investigating green space, recreational and sporting proposals of Tehran comprehensive plans and organization and Article 5 Commission Approval Index. The first conference of the Shahr Shahr and sport, Tehran, 1- 46. (In Persian)
- Tester, J. M. (2009). The built environment: Designing communities to promote physical activity In children, *Pediatrics* 123(5): 1591-1598.
- Yeh, H. P., Stone, J. A., Churchill, S. M., Wheat, J. S., Brymer, E., & Davids, K. (2016). Physical, psychological and emotional benefits of green physical activity: An ecological dynamics perspective. *Sports Medicine*, 46(7), 947-953.
- Maghol, M. A., Sharifian, S., Soltaninejad, S., (2012). Evaluation of Citizens' Health Indicators of Utility Indicators. Fifth National Conference of Iranian Students of Physical Education and Sport Sciences Institute of Physical Education and Sport Sciences, 1- 10.
- Porabotaleb, M. (2007). Sport and Urban Furniture. First National Conference on City and Sport, Tehran, 1-11.
- Mc Andrew, F. T. (2015). Environment participation method in design and planning. New York: Department of John Wiley & Sons.
- Kamor Shalmani, A; Hanachi, S. (2014). Investigating the effect of visual factors of urban spaces on citizens' behavioral patterns. *City Identity*, 24 (4), 65-78.
- Eun, H. K., & Lee, J. H. (2013). The impact of service quality of public sports facilities on citizens satisfaction, image, and word-of-mouth intention. *The Sport Journal*, 16(1), NA-NA.
- Napitupulu, D., Rahim, R., Abdullah, D., Setiawan, M. I., Abdillah, L. A., Ahmar, A. S., & Pranolo, A. (2018). Analysis of student satisfaction toward quality of service facility. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 954, No. 1, p. 012019). IOP Publishing.
- Kinnan, M. (2017). Exploring the relationship between green exercise, well-being, and physical activity motives (Doctoral dissertation).
- Bamberg, J., Hitchings, R., & Latham, A. (2018). Enriching green exercise research. *Landscape and Urban Planning*, 178, 270-275.
- Loureiro, A., & Veloso, S. (2017). Green exercise, health and well-being. In *Handbook of environmental psychology and quality of life research* (pp. 149-169). Springer, Cham.
- Rakhshani Nasab, H. R., Rashidian, M., (2018). A Case Study with an Analytical Purpose on the Position of Sport Furniture in Increasing the Living Space of Urban Areas Case Study: Noor Abad Mmsni City. *Geography and Urban Development*, 46, 101- 116. (In Persian)
- Majidi, C., Kashaf, S. M., Ahadi, B., & Rasoolazar, G. (2015). The Factors Related to Beautification and joyfulness of university sport places on dormitory student's tendency toward physical activity. *Applied Research of Sport Management*, 4(3), 29-39. (In Persian)
- Azimi Delarestaghi, A., Safania, A. M., & Azimi Delarestaghi, A. (2017). The Criteria to Design Sports Furniture in Sports-based Theme Parks. *Sport Management and Development*, 6(1), 221-240.
- Mowen, A. J. (2009). Perceptions of health and safety in urban parks. *Journal of Applied Sciences*. 5(1). 71-79.
- Nicholls, S. (2008). Palnning for parks and open space. *Environment and Planning B: Planning and Design*. 31(3). 611-627.
- Badiu, D. L., Onose, D. A., Niță, M. R., & Laforteza, R. (2019). From “red” to green? A look into the evolution of green spaces in a post-socialist city. *Landscape and urban planning*, 187, 156-164.
- Breuste, J., & Artmann, M. (2020). Multi-functional urban green spaces. In *Making Green Cities* (pp. 399-526). Springer, Cham.

- Pyky, R., Neuvonen, M., Kangas, K., Ojala, A., Lanki, T., Borodulin, K., & Tyrväinen, L. (2019). Individual and environmental factors associated with green exercise in urban and suburban areas. *Health & place*, 55, 20-28.
- Ustaoglu, E., & Aydinoglu, A. C. (2020). Site suitability analysis for green space development of Pendik district (Turkey). *Urban Forestry & Urban Greening*, 47, 126542.
- Jennings, V., & Bamkole, O. (2019). The relationship between social cohesion and urban green space: An avenue for health promotion. *International journal of environmental research and public health*, 16(3), 452.
- Ekkel, E. D., & de Vries, S. (2017). Nearby green space and human health: Evaluating accessibility metrics. *Landscape and urban planning*, 157, 214-220.
- Anorkhorly, A. (2007). *Sports and Society*. Translated by Hamid Sheikhi, Tehran: Samt Publications.
- Zhu, J., Lu, H., Zheng, T., Rong, Y., Wang, C., Zhang, W., & Tang, L. (2020). Vitality of Urban Parks and Its Influencing Factors from the Perspective of Recreational Service Supply, Demand, and Spatial Links. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1615.
- Speziale, H. S., Streubert, H. J., & Carpenter, D. R. (2011). *Qualitative research in nursing: Advancing the humanistic imperative*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Habibpour, K., & Safari Shali, R. (2013). *A comprehensive guide to use SPSS in survey research (quantitative data analysis)*. Tehran, Louye, 458.
- Henseler, J., & Fassott, G. (2010). Testing moderating effects in PLS path models: An illustration of available procedures. In *Handbook of partial least squares* (pp. 713-735). Springer, Berlin, Heidelberg.
- CarvalhoVieira, M., Sperandei, S., Reis, A., da Silva, C., & Gonçalves, T. (2013). An analysis of the suitability of public spaces to physical activity practice in Rio de Janeiro, Brazil, *Preventive Medicine*, 57(3): 198–200.